

Per una valoració del poble i de la comarca

Aquella noia ha tornat de passar les vacances al seu poble, com altres estius. És ben jove encara, però fa uns quants anys encara li deien: «Quina sort que tens de poder viure a Barcelona!». Aquest any li han dit: «No sé com hi podeu viure, a Barcelona!». És indicatiu d'un canvi de mentalitat? Ja fa força temps que certs sectors de la joventut l'han sofert, aquest canvi; però més aviat entre grups ciutadans minoritaris i de vegades més per rebequeria que no pas per convicció profunda. És ja més general ara, fins i tot en els medis rurals? És ja només per força que el jovent de poble se'n va a la ciutat per treballar, i no ja per gust, enlluernat per un seguit de miratges? Tant de bo.

Tant de bo que les condicions que els savis i altres entesos anomenen «estructurals» permetessin que els pobles, enraonadament, sense perdre la seva fesomia, augmentessin els llocs de treball per al seu propi jovent. Tant de bo que les ciutats comarcals, sense deixar de ser ciutats petites, poguessin recollir els excedents dels pobles de les seves pròpies comarques. Tant de bo.

Però em fa por que, si no hi ha una planificació territorial molt ben feta i molt estricta, i si no hi ha alhora un procés de mentalització molt lent i molt difícil de portar a terme com ara, hi hagi el perill que aquesta revaloració del nucli rural comporti per a aquestes poblacions una «ciutadinització» en el pitjor dels seus sentits; és a dir, un trasplantament als pobles de moltes de les tares de la ciutat: els blocs de pisos, el trànsit, els caus de gresca ensopida, la insolidaritat... i la incultura. I tant bo que fóra conservar la casa unifamiliar amb eixida, i arbres, la calma i el silenci, les diversions a l'aire lliure, l'ajut entre veïns... i la cultura.

Perquè jo crec que la revaloració del poble i de la comarca ha de partir de criteris culturals. I quan dic culturals no vull dir llibrescos, d'allò que aprens però no vius. Entenc per cultura la capacitat de desenvolupar, a consciència i amb voluntat, els valors del tipus de vida propi. Potser ho dic espès, i amb uns exemples em faria entendre millor.

No sabeu que una criatura de ciutat és sovint incapaç de distingir una alzina d'un pollancre? Per a ella tot són simplement «arbres». Doncs allò que és propi de la cultura d'un medi rural, el reconeixement dels arbres, per exemple, s'ha de mantenir i fomentar. Seria absurd que eliminéssim els boscos i que després els vaillets dels nostres pobles haguessin d'estudiar els arbres en un llibre, com fan els de ciutat.

Un exemple evident en un altre terreny ens el dona l'estudi de la nostra llengua. Si volem mantenir la riquesa i la propietat dels mots, si volem recobrar expressions genuïnament catalanes, hem d'acudir a la llengua rural espontània. És així com ho han fet els bons escriptors i els estudiosos de la llengua. Les varietats comarcals no són pas «vicijs» de poble, sinó branques vives i expressives del tronc comú. I pensar que tantes vegades algú del Vallès o de l'Empordà o de la Segarra o del Ripollès, després de dir-me la paraula bona, la que ell ha après al seu poble i és la que jo busco, rectifica i m'ho diu «tal com ho dieu a Barcelona», sovint una forma empobrida, sovint castellanitzada!

Això és cultura del poble, de la comarca. Ben cert que, en un món en evolució ràpida com és el nostre, hi ha un tipus de cultura universal que ens pot semblar ciutadana i que excedeix la pròpia del poble —i de la ciutat!— i que cal assimilar. Ben cert també que uns aspectes determinats de la cultura no solen arribar-nos si no és a través de la pàgina impresa: el llibre, la revista, el diari. Però hem pensat mai que hauríem d'establir unes preferències i passar-ho tot pel garbell? No hauríem de mirar d'adquirir, sí, però sense perdre res?

Em sembla molt bé que gràcies a l'escola i gràcies també als «mitjans de comunicació de masses» (premsa, ràdio, televisió...), arribem a conèixer, posem per cas, els costums de les foques o les característiques d'un riu de Carolina del Nord. Però tot això ens serà perfectament inútil si mentrestant deixem que, per ignorància o per negligència, desapareguin els nostres ocells o anem polluint el Tenes. De ben poc ens servirà una «cultura» deslligada de la vida, per molt vernís «ciutadà» que ens puguí donar.

M'agradaria que la revaloració de la vida rural i comarcal, bo i aportant-hi tot allò que la civilització ciutadana ha fet estrictament necessari, comportés el manteniment i l'estimació, i per tant l'estudi i el foment de tot allò que és genuïnament nostre, local, comarcal: tant l'arquitectura com el ritme de vida, el tipus de vegetació com el ball popular, els noms de les eines com la revista local...

I tot això no és pas, com algú podria creure, una limitació. L'arbre pot alçar ben altes i ufanes les branques quan està ben arrelat. O no?

Joan Ruiz i Calonja

RR PINSOS

RELATS s.a.

LLIÇA D'AMUNT

Telèfs. 841 61 26 - 841 62 82